

Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Psikoloji Bölümü

Klinik Psikolojide Temel Görüşme Becerileri

Dr. Öğr. Üyesi Elif Ünal

Tanı ve Tedavi Planı Oluşturma

Başlarken,

- Klinik görüşmenin amaçlarından biri de danışana uygun tanıyı belirlemek ve tedavi planı oluşturmaktır.
- Tanı, bulguların nedenleri hakkında düşünmenin ilk basamağı olduğu için, tedavi planlamasının da ilk basamağını oluşturur.
- Tanıya çok fazla odaklanmak danışanların eşsiz, insani özelliklerini gözden kaçırmaya neden olabilir.
- Tanıya yönelik değerlendirme işbirliği içinde ve kanıta dayalı bir terapi planına katkıda bulunacağı için önemlidir.
- Bu kapsamda, bu haftaki dersimizde şu konular üzerinde duracağız:
  - Psikiyatrik tanının temel ilkeleri
  - Tanıya yönelik değerlendirme ve klinik görüşme
  - Tedavi planı oluşturma

Ruhsal Bozuklukları Tanımlamak

- Ruhsal bozuklukları kategorize eden çok sayıda sistem bulunmaktadır.
- Bunlardan en sık kullanılanı ve en güvenilir olanı, Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatiksel El Kitabı (Diagnostic and Statistical Manual Of Mental Disorders- DSM)'dir.
  - Şu anda geçerli olan sürüm 5. sürümdür.
  - DSM-5 Mayıs 2013'te yayınlanmıştır.
- Kategorik bir sistemdir.
  - Belirli tanımlarla ilgili belirti setleri ve tanımlamaları sunar ve birey bir tanıyı alır ya da almaz.
- Bazı yaklaşımlar tanı kavramını tamamen reddeder.
  - Etiketleme
  - Bireysel farklılıkları ve özellikleri göz ardı etme
- Doğru tanının bir çok olumlu sonucu vardır.
  - Doğru tanı uygulama ve iletişimde kolaylık sağlar.
  - En azından geçici bir varsayım ortaya koyar bu da terapiyi planlamada yardımcı olur.

Taniya Yönelik Değerlendirme

- Yapılandırılmış ya da yarı yapılandırılmış tanıya yönelik klinik görüşmeler yapılabilir.
  - Danışanların ilişkili davranış örüntülerini, düşüncelerini, duygularını değerlendirmek amaçlanır.
  - Sistemik soru dizilerinden oluşmaktadır.
  - Temel amaç uygun teşhisin belirlenmesidir.
- Yapılandırılmış görüşmeler:
  - Standart bir şekilde ifade edilmiş ve belirli bir sırada hazırlanmış sorular sorulmaktadır.
  - Ek sorgulamaların nasıl yapılacağı kurallarla belirlenmiştir.
  - Verilen cevaplara göre hangi sorudan devam edileceği önceden belirlenmiştir.
  - DSM-5 Bozuklukları için Yapılandırılmış Klinik Görüşme (Structured Interview for DSM-5 Disorders-SCID-5-CV)
  - DSM-5 Kişilik Bozuklukları için Yapılandırılmış Klinik Görüşme (SCID-5PD)

Yapılandırılmış Görüşmelerim Avantajları ve Dezavantajları

Avantajlar

1. Değerlendirme hatası yapma olasılıkları düşüktür.
2. Danışan varyansı, bilgi varyansı, ve ölçüt varyansını düşürmektedir.
  - Danışan varyansı: Farklılıklara neden olan aynı danışan içindeki değişimler
  - Bilgi varyansı: Klinisyenler arasında hangi soruların sorulduğuna ve elde edilen bilgilerin nasıl organize edildiğine ilişkin farklılıklar
  - Ölçüt varyansı: Klinisyenler arasında neyin anlamlı olduğu ve tanı kriterlerinin ne zaman karşılandığına ilişkin uygulanan standartlardaki farklılaşma

Dezavantajlar

1. Danışanın cevaplarını sınırlandırmaktadır.
2. Önemli bilgiler gözden kaçırılabilir.
3. Görüşmeci sürece yabancılaşabilir.
4. Danışanın bellek ve zihinsel becerilerine ve dürüstlüğüne bağlı olarak geçerliliği ve anlamı tehlike altında olabilir.

Tanıya Yönelik Değerlendirme

- Klinik görüşme sırasında tanıya yönelik değerlendirmeler yapılırken önemli olan bileşenler:
  - Gelişme aşamasında, danışanın problemleri, hedeflerinin kapsamlı bir biçimde incelenmesi.
    - DSM-5 ya da hangi tanı sistemi kullanılıyorsa onu baz alarak danışanın belirtileri hakkında soru sormak gereklidir.
    - Ancak bir yemek tarifleri kitabı gibi de kullanılmaz.
  - Gelişme aşamasında, danışanın problemleriyle ilişkili kişisel geçmişi hakkında bilgi toplama
  - Kısa bir mental durum muayenesi

Tedavi Planı

- Danışana uygulanacak terapötik tekniklerin ve süreçlerin taslağını çıkarmaktır.
- Belirli tedavi hedefleri ve amaçlarını gerçekleştirmek için uygulanacak yöntemlerin belirlenmesidir.
- Değerlendirmenin ardından bir plan oluşturulur.
- Şu sorular üzerine düşünülebilir:
  - Danışanın sorunlarını belirlemek için ne gibi değerlendirme prosedürleri uygulanmalı?
  - Üzerinde çalışmak üzere ne tür konular ve sorunlar belirlendi? Hedeflerimiz neler?
  - Bu hedeflere ulaşmak için ne gibi araçlar ve yöntemler kullanılacak?
  - Hedeflere yönelik ilerlemeler nasıl ölçülecek?
  - Danışanın başka bir alternatif tedaviye ihtiyacı var mı?
  - Terapiyi sonlandırmaya nasıl karar verilecek?

Tedavi Planı

- Tedavi planı aşağıda sıralanan unsurlara göre çeşitlilik gösterecek ve şekillenecektir:
  - Tedavi ortamı
  - Terapistin kuramsal yönelimi
  - Danışanın tercihi
  - Danışanın kaynakları
  - Üçüncü tarafların ön gördüğü koşullar ve sınırlar
- Peki amacımız ne?
  - Danışanın sorunlarını çözmek mi, tanılarını tedavi etmek mi?
  - Psikososyal Yaklaşım karşın Biyomedikal Yaklaşım
  - Bütünleşik Biyopsikososyal Yaklaşım

Tedavi Planı Oluřturmak

- Problem Seçimi: danışanla beraber karar verilmiş üzerine odaklanılacak problem ya da problemlerin belirlenmesi
- Problem Tanımı: Her bir problem için gözlemlenen duygusal, bilişsel ve davranışsal betimlemelerin yapılması
- Hedef Geliştirme: Uzun süreli hedefler, problemle ilişkilidir. genel anlamda problemi en aza indirmek hedeflenir.
- Hedefi Yapılandırma: Kısa süreli amaçlar belirleme. Davranışsal olarak daha gözlemlenebilir hedefler
- Müdahaleyi Belirleme: her bir tedavi hedefi için uygulanacak müdahalenin belirlenmesi
- Tanıyı Belirleme: Tedavi planında problemin seçilmesinden ve tanımlanmasından daha az öneme sahiptir.

Kaynakça

Egan, G. (2011). *Psikolojik Danışma Becerileri*. Çev.: Yüksel, Ö. Kaknüs Yayınları, İstanbul.

Flanagan- Sommers, J. & Flanagan-Sommers, R. (2009). *Klinik Görüşme: Psikolojik Değerlendirme Esasları*. Çev.: Akbaş, G. & Korkmaz, L. İthaki Yayınları, İstanbul.

Nelson-Jones, R. (2015). *Temel Psikolojik Danışma Becerileri: Yardımcının El Kitabı*. Çev.: Sart, G. Nobel, Ankara.

Öztürk, M. O. & Uluşahin, A. (2008). *Ruh Sağlığı ve Bozuklukları*. Nobel: Ankara